

"...I l'estudi del verb es va fer llibre"

Les prestatgeries es troben reblertes de treballs lingüístics en què es destaca l'interès per l'anàlisi del discurs. La paraula forma part essencial dels discursos audiovisuals. En l'adequació de la llengua a les novetats tecnològiques rau el futur de la seua necessitat.

P arlar dels usos i pràctiques que fem del llenguatge constitueix una tasca engrascadora, ja que suposa manipular els òrgans d'un cos viu, d'un mecanisme en constant evolució com és la llengua. Els estudis dedicats als canvis i adequacions que van transformant aquesta eina comuna de la qual ens servim constantment també suposen un símptoma de normalitat, ja que la investigació científica ha sabut emmarcar sistemàticament la metodologia i el cos de continguts que li són propis als treballs de la lingüística. És per això que haurem de celebrar l'aparició de títols que tracten sobre la qüestió, de llibres que estudien el llenguatge, parlat i escrit, a l'educació, al carrer i als mitjans de comunicació, tot valorant la condició minoritària del nostre perímetre lingüístic.

Els títols de què parlem mantenen una sèrie de lligams que els aproximem: han estat creats per lingüistes, professors i investigadors universitaris, tracten sobre problemàtiques vinculades al món de la comunicació, han pres com a font d'informació el nostre àmbit lingüístic, ... Però sobretot, en l'engranatge dels seus supòsits, el més remarcable és que tots ells coincideixen a reivindicar la figura d'Aristòtil, probablement el filòsof que més ha influït en la tradició literària (i lingüística) del món occidental. Tal i com insinua Jesús Tuson en un dels seus contes breus: "Ja ho va dir el gran Saussure, que, d'altra

banda, no va fer res més que destacar una idea de sentit comú que ja havia expressat el gran Aristòtil". Hi podem llegir entre línies una veritable declaració de principis, tenint en compte que amb Saussure s'enceta una nova dinàmica per als estudis lingüístics que ha marcat tot el segle XX.

Pel fet d'auscultar el ritme de la llengua a través de les recomanacions aristotèliques, els respec-

---

Els títols de què parlem mantenen uns lligams que els aproximem. El més remarcable és que tots coincideixen a reivindicar la figura d'Aristòtil.

---

tius autors han valorat de manera imperiosa les qüestions relatives als aspectes retòrics dels seus textos, particularment en matèries d'ordre i adequació expositiva. És per això, suposem, que Elvira Teruel ens ofereix un autèntic manual universitari amb ràfegues de tractat sobre lingüística, un volum reblert de capítols, apartats i subapartats, a través dels quals anem situant-nos en òrbites concèntriques, dins de l'univers de la comunicació de masses, basant-se en els mo-

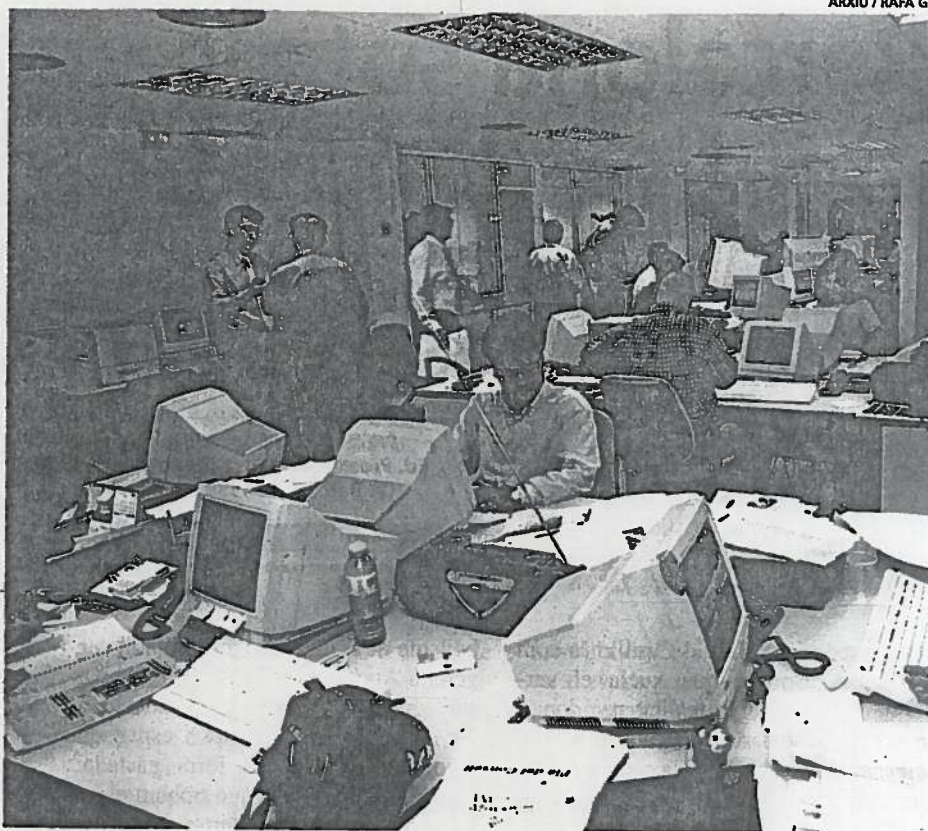
dels proporcionats, des de la lingüística, per la pragmàtica i les teories cognitives. El camí que traçem amb l'autora ens trasllada des de la retòrica cap a la informació, per tal de poar, finalment, en les aigües edificants de la metàfora. L'adequació docent del treball és important, i de fet el volum pertany a la nova col·lecció "Aldea Global" que editen conjuntament les universitats de València, Autònoma de Barcelona i Jaume I de Castelló. Amb aquesta iniciativa es publiquen llibres sobre temes de comunicació amb un ampli enfocament multidisciplinar.

El discurs televisiu. També a la col·lecció "Aldea Global" disposem d'un minuciós estudi a partir d'un debat televisiu. Es titula *La parla com a espectacle*, i ha estat elaborat per l'anomenat "Cercle d'Anàlisi del Discurs", un grup d'investigadors universitaris catalans que treballa sobre els fenòmens discursius des del 1991. En aquesta ocasió han pres com a fil conductor el cèlebre programa *La vida en un xip*, observant cadascun dels elements que són utilitzats per a les produccions mediàtiques, sobretot quan aquestes compten amb diversos participants, com és el cas de les tertúlies i els debats. A causa de la preponderància del mitjà televisiu, i afavorit l'ambient pels apassionats enfrontaments que propicia, llegir l'opinió dels experts sobre el gènere dels *talk-shows* (espectacles de

parla) sempre resulta, com a mínim, gratificant. Però encara és més interessant descobrir les consideracions rigoroses i científiques que es poden aplicar a qualsevol dels productes televisius que de manera aclaparadora estan arrelant actualment en la mitologia col·lectiva. En el mateix volum s'hi apleguen annexos diversos, entre els quals una entrevista a Josep Maria Puyal, presentador del programa analitzat.

Pensat per a un públic ampli, tan ampli com puga esdevenir tot aquell espectre de candidats a escriptors, el text de Vicenç Pagès *Un tramvia anomenat text* denuncia una situació anòmala: la incapacitat manifesta d'una majoria de gent per aconseguir d'expressar-se escrivint. Aquesta realitat és fruit, segons l'autor, d'un sistema educatiu que ha menystingut sistemàticament els valors de la literatura, amb la qual cosa es desatén el factor creatiu inherent al fet literari. Resulta eloqüent la semblança feta per l'autor entre escriptura i plaer, sobretot quan ens demostra que el conte s'acosta a l'orgasme masculí i la novel·la a l'ídem femení. Pagès considera bastant estèrils els cursos de redacció (o tallers d'escriptura), i assegura que un bon escriptor ha de comptar forçosament amb la tècnica i el talent, i que l'excés d'un sense l'altre no pot fructificar. En aquest sentit, se'ns presenta una llista de prototipus d'escriptors en funció de les seues capacitats inherents o habilitats adquirides, tot endreçat amb exemples d'autors ben coneguts per tothom. Gràcies a l'horacià Pagès podem saber que Isabel-Clara Simó és una professional, que triomfa perquè no inventa res, i que el seu record s'esvairà quan deixarà d'escriure. Per a Josep Maria Ballarín, l'autor figuerenc té paraules més benivolents: "l'obra d'un Pesat pot esdevenir un best-seller". Al capdavant, la reivindicació decisiva d'aquest llibre experimental, de natura postmoderna, és que el periodisme manté vives les essències literàries.

Navegant per aquests corrents que barregen llengua i literatura, ens ha sortit al pas un petit veler egipci que duu per nom *Històries naturals de la Paraula*. La nau va guiada per un Jesús Tuson capaç d'introduir-nos en temàtiques tan delicades i aspres com el bilingüisme, la unitat de la llengua, o la immersió lingüística, però amb un estil assequible i unes pautes rítmiques ben marcades que permeten llegir aquest recull de contes de manera ràpida i amb interès. La ironia, l'humor àcid, fins i tot el sarcasme, condimenten aquesta seqüència de petits contes quotidians en els quals hi trobarem des d'anècdotes inscrites en ambients acadèmics fins a situacions més o menys absurdes provocades per turistes poc disposats a acceptar el fet de la diversitat. Coneixerem la Lia, que va anar a comprar pa, sense gaire èxit, i cinc anys després ja toca el clarinet i coneix un grapat de països. Visitarem un hipotètic Madrid on la llengua oficial és el portuguès. Tot això, i més, en un aplec de capítols que van encapçalats, cadascun d'ells, per

una figura que representa un pictograma egipci, a través del qual se'ns revela el misteri ocult en la narració que regenta. Si bé és cert que el *Titànic* ha fet reviscolar els deliris èpics de la vanaglòria anglosaxona, tampoc no ens podem queixar al nostre àmbit si podem comptar, com a mínim, amb aquestes petites espurnes que ens expliquen els nostres models lingüístics.

Ricard Huerta

Bibliografia:

—Cercle d'Anàlisi del Discurs. *La parla com a espectacle*. Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Jaume I, Universitat de València. 1997.

—Vicenç Pagès. *Un tramvia anomenat text*. Empúries. Barcelona, 1998.

—M. Elvira Teruel Planas. *Retòrica, informació i metàfora*. Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Jaume I, Universitat de València. 1997.

—Jesús Tuson. *Històries naturals de la paraula*. Empúries. Barcelona, 1998.

La retòrica en els mitjans de comunicació és un dels temes d'actualitat dins l'estudi de la lingüística. I ara podem veure com les editorials, amb les seues novetats, s'interessen per aquests tipus de temes.